

Geachte Raadsleden,

Kort geleden hebben jullie een voostel gelezen met betrekking tot ons plan over de herontwikkeling van het voormalig vuilstort eiland Bloemendaal.

Hierbij alvast een aantal vragen/punten welke wij graag met u willen bespreken.

- Wat vinden jullie van het idee in het algemeen?
- Wat zijn de meningen m.b.t. de afzonderlijke onderdelen van het plan?
- Zijn er factoren of andere zaken waar wij rekening mee moeten houden?
- Zijn jullie in voor een samenwerking en bereid ons te helpen met de uitvoering van het plan?
- Zo ja, wat kunnen we van de gemeente verwachten?

Wij vernemen graag van u.

Vriendelijke groet,
Chinello Ifebigh en Erik Brugemann

Van Vuilnisbelt tot Voedselbos

Een duurzame herontwikkeling van een zaanse parel.

Een korte versie van het plan over hoe Zaankanters hun eilandje kunnen redden en winstgevend maken voor mens en milieu.

Inhoud

1. Het Probleem: De Huidige situatie
2. De Oplossing: Het Idee
3. De voordelen: Ecologisch, Economisch, Educatief, Sociaal
4. Het Hoe: Van obstakels tot kansen
5. Conclusie

1. Het Probleem: De huidige situatie

Op de grens van Wormerveer, nabij West Knollendam ligt een onbewoond eiland, ooit bekend onder de namen De Belt, Het Scheermeereiland of eiland Bloemendaal. Dit eiland is tot 1970 als vuilnisbelt in gebruik geweest. Het eiland is vervuild. Hierdoor is er tot nu toe geen passende bestemming bedacht voor het eiland. In de loop van de tijd is het ook een vogelbroedplaats geworden.

Het lijkt erop dat er weinig tot niets valt te beginnen met en op het eiland zolang het vervuild blijft.

Dit is een beknopte versie van een briljant plan- met een viervoudige winsituatie, om eindelijk het eiland te veranderen van een troosteloos, verlaten symbool van menselijke vervuiling tot een duurzaam, gezond en winstgevend erfgoed waar wij met zijn allen trots op kunnen zijn.

2. De Oplossing: Het Idee

Het eiland is wellicht de meest onzichtbare parel van de Zaanstreek. Ons idee bestaat uit een 4 delige doelstelling(ecologisch, economisch, educatief en sociaal om het eiland te verduurzamen door het op te schonen en te veranderen in een leerzaam en vruchtbaar rustoord. Een voedselbos, een kenniscentrum, een kleinschalig eco-toeristisch recreatieoord en een sociale leerwerkplaats voor specifieke doelgroepen.

3. De Voordelen: Ecologisch, Economisch, Educatief en Sociaal

Ecologisch gewin

Van Vuilnisbelt tot Voedselbos. Een grote eco challenge. Iedereen is op de hoogte van de klimaatverandering om ons heen. Alle landen hebben een urgente morele verplichting en daarbij een commitment gemaakt om onze CO2 voetafdruk drastisch te verminderen. Wij Zaankanters hebben de morele en ethische verantwoordelijkheid om een gezond ecologisch erfgoed voor de toekomstige generaties onderdeel te maken van onze algehele nalatenschap. Dit doen we door het eiland te saneren en te verduurzamen en de biodiversiteit te herstellen opdat wij ons natuurkapitaal voor de komende generaties zullen waarborgen. Een manier om dit te bereiken is door het eiland te veranderen in een circulaire economie door middel van het aanleggen van een voedselbos en een (kleinschalig) eco recreatieoord.

Een **voedselbos** is een door mensen ontworpen productief ecosysteem naar het voorbeeld van een natuurlijk bos, met een hoge diversiteit aan meerjarige en/of houtige soorten, waarvan delen (vruchten, zaden, bladeren, stengels e.d.) voor de mens als voedsel dienen. Het is een vorm van agroforestry gekenmerkt door onderhoudsarme, duurzame, plantaardige voedselproductie op basis van bosecosystemen, waarbij fruit- en notenbomen, struiken, vaste planten en klimmers geïntegreerd worden en waarvan de opbrengsten nuttig zijn voor de mens.

Economisch gewin

Naast het aanleggen van een voedselbos zijn er andere economische voordelen welke te behalen zijn uit het duurzaam herontwikkelen van het eiland. Milieubewust leven is lang geen trend meer. Eco toerisme is een van de snelst groeiende markten. Op het eiland kunnen we inspelen op de behoefte tot maatschappelijk verantwoord recreëren zonder ook maar een heipaal in de grond te hoeven slaan. Kort verblijven en duurzaam recreëren midden in de ongerepte zaansnatuur; in speciaal ontworpen groene mobiele voorzieningen (pipowagens) met behulp van solar energie en door gebruik te maken van (opgeslagen) hemelwater.

De behoefte aan milieubewust, *back-to-the-basics* anti-massaal recreëren is sterk in opmars. Dit is te zien aan het groeiende aantal van (internationale) milieubewegingen onder specifieke doelgroepen. Van Homesteaders tot Living-Off-The-Grid; de vraag naar natuurgebieden om te recreëren stijgt gestaag. Zaanstad heeft nu met dit idee een kleinschalig maar unieke en originele manier om hierop in te spelen. Het organiseren van zelf-pluk dagen, betaalde excursies, "How To Voedselbosbouw" leergangen en masterclasses, Vrienden van het Eiland

jaarabonnementen, natuur evenementen en veel meer initiatieven behoren tot de economische voordelen.

Educatief gewin

Voor zover bekend is het nooit elders in Nederland gedaan: van vuilnisbelt tot voedselbos. Dit maakt het een zeer interessant onderzoek- en ontwikkelingsgebied voor onder meer milieu en landbouw organisaties. Met het oogpunt op het opzetten van een circulaire economie, met als doel een gezond ecosysteem, biedt het projectmatig een leerzame expertise overlap voor verschillende disciplines vanuit alle hoeken van het land. Te denken valt aan landbouw, bos- en natuurbeheer, innovatie & sustainability, afvalbeheer, enz. Het is een unieke kans voor Zaanstad om zich op onderscheidende wijze op de kaart te zetten. Een landelijk bekend imago als specialistisch kenniscentrum op dit specifiek gebied is iets waar wij met zijn allen trots op kunnen zijn. Het geeft een strategische boost op onze collectieve streekidentiteit.

Ook is het educatief gewin voor de allerjongste inwoners van onze gemeente zeer van belang: het eiland biedt een scala aan kennis van onschatbare waarde aan scholieren. Van kleuters tot tieners, en zelfs daar boven, onze kinderen kunnen spelenderwijs veel leren over de natuur en de rijkdom aan biodiversiteit door deel te nemen aan schoolexcursies naar het eiland. Samen met onderwijsinstellingen (zoals het Clusius College, Universiteit van Wageningen) zullen coalities worden aangegaan om relevante leergangen en onderzoeksmogelijkheden te bieden aan scholieren en hoger.

Sociaal gewin

Human capital meets natural capital.

“Het welzijn van een samenleving valt af te meten aan de hand van het welzijn van haar meest kwetsbare leden”.

Binnen het plan Van Vuilnisbelt tot Voedselbos is er een duidelijke leer-werkplaats voor specifieke doelgroepen. Te denken valt aan mensen met een grote afstand tot de reguliere arbeidsmarkt. Door te fungeren als leerbedrijf zullen we bijdragen aan de persoonlijke ontwikkeling van de doelgroep door dagbesteding, werkervaring en toekomstperspectief te bieden.

Verder zullen we positief bijdragen aan de sociale cohesie van ons gemeenschap door als een actief bezoekerscentrum en ontmoetingsplaats te fungeren. Door het organiseren van evenementen en projecten voor jong en oud zoals oogst- en pluk dagen, open dagen, vogelkijkdagen, natuur- en milieudagen, imkerijdagen enz kunnen Zaankanters en zelfs bezoekers van buitenaf, in contact komen met elkaar. Ook initiatieven zoals, sponsoring vanuit het bedrijfsleven, ‘Vrienden van het Eiland’ abonnementen, ‘Ons Eiland-Ons Erfgoed’ thema initiatieven en het actief werven en werken met vrijwilligers zal bijdragen tot het omarmen van het eiland als een zaanse parel waar wij met zijn allen trots op kunnen zijn.

4. Het Hoe: Van Obstakels tot Kansen

Gefaseerd uitvoeren van allerlei processen; van opbouw en aanleg tot exploitatie, uitbouw en verdieping. Dit vraagt om een multidisciplinaire aanpak van de uitdagingen en het omzeilen, oplossen of aanvaardbaar maken van allerhande obstakels zoals de (grondwater)vervuiling.

Het ultieme doel: het bereiken en behouden van een circulaire kringloop welke haalbaar is op alle 4 eerder genoemde facetten.

De aanpak van de herontwikkeling verdelen we grofweg in 4 grote fasen.

Onderzoek en Oprichtfase

- Het pitchen van het idee bij gemeente en andere betrokken partijen (milieuorganisaties, saneringsorganisaties enz)
- *Start A Movement; Tell The Story*. Bewustwording creëren onder de Zaankanters en andere mogelijke betrokken partijen over het plan door middel van een (social media) marketing campagne
- Een stichting oprichten
- Het idee inhoudelijk uitwerken tot een gedegen en gefaseerd plan van aanpak. Een plan welke bestaat uit een duidelijke nulmeting/startpunt, duidelijke tussendoelen per fase, de procedures welke gehanteerd (zullen) worden om de doelen te behalen en de criteria of kwaliteitseisen welke doorslaggevend zijn om de mate van slagen van een doel weer te geven
- De huidige staat van het eiland en alle aspecten in en rondom de omgeving volledig in kaart brengen: de actuele staat van vervuiling, flora en fauna, geografische aspecten, onderlinge afspraken tussen gemeenten, bestemmings- en ontwikkelingsplan voor de omgeving enz

Ontwerp en Saneringsfase

- Een uitgebreid, multidisciplinair, gefaseerd en aan tijdgebonden projectplan ontwikkelen. Een plan opstellen met behulp van deskundigen, volgens het SMART principe, welke voorzien is van een realistische, uitgebreide financiële begroting
- Opstart subsidies en donaties regelen om van start te gaan
- Het vormen van strategische allianties met complementaire organisaties met als doel een win-win samenwerking
- Het saneren en opschonen van het eiland tot een aanvaardbaar/werkbaar niveau

- Een geografisch ontwerp van het eiland, welke alle beoogde doelen en aspecten omvat: plan van aanpak over het aanleggen van een circulaire kringloop bestaande uit een voedselbos, met kleine recreatiemogelijkheden, met het oogpunt op het zoveel mogelijk instandhouden van de bestaande flora en fauna

Ontwikkelingsfase

- Het daadwerkelijk implementeren van de benodigde stappen volgens plan
- Nauw samenwerkingsverband met alle betrokken partijen en experts ten bate van het beoogde doel

Exploitatiefase

- Het eiland is kenniscentrum en kleinschalig eco-toeristische recreatieplaats
- Het voedselbos is rondom aangelegd en wordt onderhouden
- Het recreatieve aspect wordt gerealiseerd met behulp van minimalistische doch comfortabele eco-vriendelijke mobiele voorzieningen (bijvoorbeeld pipowagens)
- Er worden duurzame oplossingen getroffen met betrekking tot infrastructuur en sanitaire voorzieningen
- Het eiland is open voor publiek
Het onderhoud van- en de dagelijkse exploitatie van het eiland wordt uitgevoerd met behulp van een speciale doelgroep
- Vruchtbare collaboraties met partijen en andere vormen van samenwerking worden in gang gezet
- Educatieve en economische activiteiten en innovaties worden met regelmaat gelanceerd en uitgevoerd conform de 4 koppige circulaire doelstelling
- Periodieke kwaliteitstoetsingen zullen plaatsvinden om vast te stellen of- en hoe de ontplooidde activiteiten nog volgens het inheemse kompas van het eiland zich verhoudt

Conclusie

Grote ambities vragen om een multidisciplinaire aanpak. Wij zijn dan ook in gesprek met diverse experts die zich graag buigen over deze kwestie. Het enthousiasme tot nu toe is laaiend. Het idee heeft zijn eigen speciale aantrekkingskracht: Het werkt aanstekelijk bij iedereen die er weet van krijgt. Particulieren en deskundigen voelen zich geïnspireerd en zijn bereid om structureel hun steentje bij te dragen om dit mooie doel te bereiken. Het idee begint zich te verspreiden. Vrienden en supporters melden zich aan. Niets zo krachtig als een idee wiens tijd is aangebroken.

Een goed idee, een goed verhaal, vertelt immers zichzelf.

Tenslotte is het van belang om te onderstrepen dat dit plan om het eiland te verduurzamen is ontstaan uit het oogpunt van de natuur en aan de hand van de zorgwekkende ontwikkelingen rondom het klimaat. Meer dan ooit, is de tijd aangebroken om met een kritische blik te kijken naar hoe wij, de mens zich tot nu toe heeft verhouden ten opzichte van de natuur en wat de gevolgen hiervan voor de toekomst betekent.

Ondanks de jarenlange vervuiling heeft de natuur op het eiland zich staande weten te houden aldaar. Van lieverlee is er ter plekke een bijzondere vogelbroedplaats ontstaan. Flora en fauna groeien gestaag en lijken zich prima te redden ondanks de vervuiling, dankzij de afwezigheid van de mens. Dit gegeven is dan ook ons uitgangspunt.

Wij zetten ons graag in voor een- voor de mens, toegankelijk en schoon eiland zonder dat dit ten koste hoeft te zijn van de lokale flora en fauna. Dit houdt in dat de mens te gast is op het eiland en zich zodanig dient te gedragen. Geen horeca activiteiten of grote mensen massa's. Geen activiteiten die de consumptieve aard van de maatschappij zullen aanmoedigen of faciliteren.

Graag maken we van het eiland een rustoord en een paradijs. Een leeromgeving te midden van de natuur waarbij de mens zeker welkom is maar in de eerste plaats ten dienste staat ten opzichte van de natuur.